

METODIKE NASTAVE SOCIOLOGIJE

DRUGO PREDAVANJE

OKTOBAR 2020

Značaj metodike nastave sociologije - mogućnosti i granice

- **Značaj metodike nastave sociologije** determinisan je značajem **sociologije kao nastavnog predmeta**, odnosno vaspitnim i obrazovnim uticajem koji ima nastava sociologije.
- **Jedinstvo obrazovne i vaspitne dimenzije** nastavnog rada u sociologiji ima poseban značaj, kako sa aspekta programskih zahtjeva, tako i u pogledu mogućnosti razvoja ličnosti učenika.
- **Nastava sociologije** svojom usmjerenošću na pitanja društva i čovjeka omogućuje **sticanje iskustava koja su povezana sa životnim i duhovnim iskustvom učenika**.

- Sociologija kao **nastavni predmet**, odnosno kao **sadržaj obrazovanja**, legitimizuje značaj **metodike nastave sociologije**.
- Da li će **nastava sociologije** biti u duhu sociologije kojom je u osnovi određena ne zavisi samo od poznavanja nastavnog gradiva i metodičkih uputstava za njegovu realizaciju već, prije svega, od nastavnikovog **ovladavanja umijećem izlaganja i vještinom poučavanja**.
- Akcenat je, dakle, na **načinu izvođenja nastave** kao i na podjednakoj mogućnosti da se ostvari, ili izostane, uspješna realizacija programskih zahtjeva.

- Iako je *sociologija kao nastava određena sociologijom, a ne nastavom*, to ne isključuje značaj i nužnost poznavanja određenih metodičkih zahtjeva. Njima se olakšava traženje i izbor najpovoljnijih nastavnih rješenja.
- Teškoće i nesnalaženje u planiranju nastavnog rada i organizaciju nastave sociologije (u srednjoj školi) prisutne su i kod najuspješnijih studenata koji tokom studija nijesu imali metodičko obrazovanje.
- Činjenica da se isti nastavni sadržaj može izvoditi na više međusobno različitih i jednako uspješnih načina upućuje na stvaralačko angažovanje nastavnika.

- **Sagledavanje značaja metodike nastave sociologije** ne bi bilo potpuno ukoliko bi izostalo ukazivanje na njene mogućnosti i granice. Metodika sociologije nudi brojne mogućnosti za što efikasniju realizaciju nastave, provjerena načela, teorijski uopštena iskustva i preporuke, kao i uspjele modele realizovanja nastavnih jedinica.
- ***Značaj metodike sociologije kao teorije vaspitno-obrazovnog rada, organizacije nastave i vrednovanja u nastavi sociologije, provjerava se i potvrđuje njenom primjenom u nastavi.***

Nivoi metodičkog pristupa i istraživanja

1. Osmišljavanje odgovarajućih **obrazovnih postupaka** (u skladu sa datim sadržajem). Na ovom nivou je potrebno teorijsko sagledavanje pojma vaspitanja u najširem smislu.

2. Oblikovanje *metodičkih postupaka kojim će se nastava realizovati.*

3. *Projekcija izvođenja konkretnih sadržaja i njihovog postupnog realizovanja.*

Nastava u razredu istovremeno je i **verifikacija kvaliteta metodičke zamisli i pripreme nastavnika.**

- Na pitanje **šta nastavu sociologije čini dobrom - programski sadržaji ili nastavnik**, odnosno da li buđenje interesovanja učenika za rad na času zavisi od sadržaja ili od nastavnikovog pristupa i načina izlaganja - metodika ne nudi eksplicitan odgovor, ali implicite upućuje na njega.
- Da li će čas sociologije naići na pozitivne reakcije učenika, značajno zavisi od načina izlaganja, vještine vođenja dijaloga i ukupne organizacije nastavnog procesa.
- Ne može se, po riječima Liotara, „izlagati neko pitanje a da se njemu i sami ne izložimo. Ne može se ispitivati jedan 'sadržaj' (formacija, na primjer), a da on i nas same ne ispita.”
- Sociologija, dakle, podrazumijeva saznanje u kojemu se sadržaji tiču ličnosti koja se tim sadržajima bavi.

- Metodika nastave sociologije **ne propisuje** univerzalna metodička uputstva i pravila kojih se nastavnik mora strogo pridržavati u svim nastavnim situacijama. Iscrpljivanje u takvoj težnji bilo bi u suprotnosti sa pozivom na stvaralačko djelovanje u slobodi i odgovornosti.
- Mogućnosti koje metodika sociologije pruža takođe ne mogu biti garancija zapaženog uspjeha u nastavnoj djelatnosti, niti mogu biti pokriće za formalizam i šablonski pristup nastavnom radu.
- Ukazivanjem na granice metodike ujedno se ostavlja prostor za inventivnost i stvaralaštvo nastavnika.

- Međutim, tek, na samom času, u komunikaciji sa učenicima umijeće izlaganja i vještina poučavanja manifestuju se u svom jedinstvu. Ovdje treba imati u vidu razliku između procesa **poučavanja kao univerzalnog oblika u ljudskoj komunikaciji** u odnosu na **poučavanje u školi kao instituciji**.
- **Poučavanje kao poziv** pretpostavlja **poučavanje kao profesiju**. Poučavanje (u školi) je čin i predstavlja suštinu nastave kao prostora za sticanje znanja i oblikovanje duhovnog svijeta učenika.

- **Metodika nastave sociologije**, dakle, ne propisuje metodička rješenja, ali skraćuje put do njih; nema ni recept za stvaralaštvo, ali ga podstiče; nije dovoljan i jedini uslov dobre nastave - jer pretpostavlja poznavanje predmeta i vladanje gnoseološkim pretpostavkama struke - ali jeste potreban, čak neophodan, uslov njene uspješne organizacije.

S. Gvozdrenović: *Metodika nastave sociologije* (str. 19-21)

